

גליון מס' 60

ב"ה, ערב שבת קודש פרשת כי תשא - פרה תשפ"א

כִּי קָרֹב

בלומוד החסידות ובדרכי החסידות

רִשָּׁא אֶת רִאשֵׁי

'המגיד החסידי',
המרצה הנודע, פה מפיק
מרגליות, הרה"ח ר' אריק
מלכיאלי, בשיחה מיוחדת רצופת
חידושים נפלאים, ווארטים
מחזקים ואמרות מחכימות על
הביטחון בעבודת ה', השמחה
החסידית והאחריות הערנית
של כל הורה וכל יחיד

בין ארץ ושמים
התוועדות מיוחדת
ומרוממת עם הרה"ח
הרב שבתי סלבניצקי

הכיור בעבודת ה'
משנה במסכת מידות
לאור ביאור הרבי
מאת הרב משה שילת

רופא הנשמות
קווים זעירים לדמותו
של הרה"ג ד"ר
אברהם טוורסקי זצ"ל

שלושה חילוקי כפרה
מסה מיוחדת לפרשת
השבוע מאת החוזר
הגה"ח רבי יואל כהן

פרשת כי תשא

שלושה עניינים של כפרה

מוגנת ממזם שעלולים לכבותה. לעומתה, האש שבצור החלמיש אינה זקוקה לשום תנאים. אין היא צריכה דבר להיאחז בו, ומים אינם יכולים לכבותה. האבן יכולה לשרות שנים רבות במים, והאש שבתוכה תישאר בשלמות. אלא שזו אש פנימית, נעלמת, ורק על-ידי הכאה בכוח היא יוצאת לידי גילוי.

שני סוגי האש האלה קיימים גם ברוחניות. נאמר: "ה' אלוךך אש אוכלה הוא" (ואתחנן ד, כד). זו האש האלוךית שבתוך ליבו של יהודי. יש האש הגלויה, הרגילה, הזקוקה לשני תנאים: (א) דבר שתיאחז בו, שזה "נר מצווה", לימוד התורה וקיום המצוות. (ב) שלא תיפגע מ'מים', היינו עבירות חס ושלום, העלולים לכבותה. שני התנאים האלה הם "סור מרע ועשה טוב". אך גם אם חס ושלום האש הגלויה כבתה, קיימת תמיד האש הפנימית, הנסתרת, וצריך רק לגלותה על-ידי 'הכאה' של תשובה.

הדברים מתקשרים לפירוש נוסף למילה 'צור' – מלשון 'הביטו אל צור חוצבתם' (ישעיה נא, ב) – השורש והמקור של הדבר. ההתנהגות הבלתי-רצויה של יהודי קיימת רק ברובד החיצוני והגלוי של מציאותו, אבל בפנימיותו, מצד שורש נשמתו, 'צור חוצבתם' – קיימת תמיד האש הפנימית, האש שבצור החלמיש, וכאשר היא יוצאת ומתגלית – נעשית הכפרה, שכל הלכוך שפגם בנשמה – מתנקה.

משמעות כריתת הברית

כריתת ברית – הסדר של כריתת ברית הוא כנאמר: "העגל אשר כרתו לשניים ויעברו בין בתרי"ו" (ירמיה לד, יח). מובא ברש"י ניצבים כט, יא). המנהג היה ששני אנשים שרצו לכוות ברית ביניהם היו לוקחים בעל חיים, כורחים אותו לשניים ועוברים בין בתרי"ו. לכן זה נקרא 'כריתת ברית', על שם הכריתה והחיתוך (זו גם משמעות הביטוי 'ברית בין הבתרים'. ראה פרשת לך טו, וברש"י).

מנהג זה הוא לכאורה פלא. הלוא מטרתה של כריתת ברית היא לחזק את הקשר שבין האנשים, וכדי לסמל זאת היה מתאים יותר לעשות פעולה של חיבור וקישור, כגון לקשור שני דברים בחבל או להדביקם בדבק וכדומה. מה פשר הדבר שכריתת הברית מסומלת בפעולה הפוכה – כריתה וחיתוך של דבר לשני חצאים?

ההסבר הוא, שקשירת שני דברים בקשר או הדבקה בדבק מבטאת חיבור של שני דברים. אמנם הם קשורים או מודבקים, אבל עדיין הם שני דברים נפרדים. סוג כזה של קשר קיים עוד קודם כריתת הברית. שני האנשים הכורחים את הברית הם כעת חברים טובים, אבל ככלות הכול הם עדיין שני בני-אדם נפרדים. מכיוון שכך, קיים החשש שבשלב כלשהו בעתיד, אם התנהגות אחד מהם תשתנה לרעה וכדומה, החברות תיפסק.

מטרת כריתת הברית היא ליצור אהבה וקשר נצחיים, שלא ייפסקו לעולם. כאילו שאין הם שני בני-אדם נפרדים אלא כמו אדם אחד. כשם שהאדם לעולם אינו מתרגז על עצמו ואינו שונא את עצמו, אף אם יעשה את המעשים הגרועים ביותר, שהרי "על כל פשעים

חלקה הגדול של פרשת כי תשא עוסק בחטא העגל ובכפרה עליו. גם מצוות מחצית השקל שבתחילת הפרשה קשורה לעניין זה, כמו שנאמר שמחצית השקל היא "כופר נפשו... לכפר על נפשותיכם", וכמבואר במפרשים שהכוונה בעיקר לכפרה על חטא העגל.

[כן מוכח מדברי חז"ל (שקלים פ"ב ה"ג. תנחומא כאן): "לפי שחטאו במחצית היום יתנו מחצית השקל... לפי שחטאו בשש שעות ביום יתנו מחצית השקל דעבד שיתא גרמסין" (שיש בו שש מטבעות). הרי שמחצית השקל היא כפרה על חטא העגל, שהיה במחצית היום, בשש שעות ביום, כמסופר בגמרא "וירא העם כי בושש משה – באו שש" (שבת פט, א)].

המושג 'כפרה' אין פירושו רק שהקב"ה סולח על החטא ומוותר לאדם על העונש המגיע לו, אלא "כל כפרה... לשון קינוח והעברה" (רש"י וישלח לב, כא. ומביא ראיות לזה ע"ש). המשמעות היא ניקיון הכתם שנגרם לנשמה על-ידי החטא. כיצד מתנקה הפגם שהחטא יצר?

בעניין זה יש בפרשה שלוש נקודות הקשורות לכפרה על חטא העגל, שמתוך התבוננות בהן יתבאר כיצד נוצרת כפרה זו:

(א) נאמר בפרשה (בהמשך לבקשת משה "ונפלינו אני ועמך וגו'", וקודם גילוי י"ג מידות הרחמים) שהקב"ה אמר למשה "הנה מקום אתי וניצבת על הצור, והיה בעבור כבודי ושמתוך בנקרת הצור וגו'" (תשא לב, כא-ב). הרי שהכפרה על חטא העגל קשורה עם עניין ה'צור'.

(ב) מאוחר יותר, בהמשך ל"ג מידות הרחמים, כאשר משה ביקש שוב "וסלחת לעווננו ולחטאתנו", ענה לו הקב"ה: "הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות וגו'" (שם לד, ט-י). הרי שהכפרה על חטא העגל קשורה עם כריתת ברית.

(ג) כמוזכר לעיל, גם מצוות מחצית השקל, המוזכרת בתחילת הפרשה, היא כפרה על חטא העגל – "לכפר על נפשותיכם".

האש שבצור החלמיש אינה זקוקה לדבר להיאחז בו ומים אינם יכולים לכבותה. האבן יכולה לשרות שנים רבות במים, והאש שבתוכה תישאר בשלמות. אבל רק על-ידי הכאה בכוח היא יוצאת לידי גילוי

אש של צור החלמיש

צור הוא סוג של אבן קשה, המכונה גם 'צור החלמיש', שעל-ידי הכאה בה בחוזקה יוצאים ממנה ניצוצות אש. ה'צור' הוא מקור לאש. האש האצורה והחבויה בתוך הצור קיימת שם באופן ייחודי, שאינו מוגבל לתנאים הדרושים לקיומה של אש גלויה.

האש הרגילה, הגלויה, זקוקה לשני תנאים בסיסיים: (א) היא צריכה דבר שבו תוכל להיאחז, כמו נר, עץ וכדומה; (ב) עליה להיות

עשרה גרה! מה פשר הדבר, שהכתוב מפרש את סכום השקל השלם, ומדגיש שיש לתת "מחצית השקל"?

[בפרשת חיי שרה מסופר שאליעזר נתן לרבקה "נזם זהב בקע משקלו" (חיי שרה כד, כב), ומפרש רש"י: "רמזו לשקלי ישראל, בקע לגולגולת", הרי שמוזכר שיעור מחצית השקל כדבר בפני עצמו, 'בקע', ולא מודגש שהוא רק 'מחצית' (אף לפירוש האבן עזרא ש'בקע' הוא "מגזרת נבקע", מכל מקום לא מוזכר שם שיש שקל שלם וזה 'בקע' ממנו, אלא מוזכר ה'בקע' כדבר בפני עצמו). אם כן, מדוע כאן מודגש בתורה שזה "מחצית השקל"?

הביאור בזה הוא, שזו כל המשמעות של מחצית השקל, וכיצד היא פועלת את ה"לכפר על נפשותיכם". יהודי נדרש לדעת ולעורר בעצמו את ההכרה שהוא מחצית בלבד, והקב"ה הוא המחצית השנייה. שבמהותו האמיתית אין הוא דבר נפרד מהקב"ה, ובעצם הם מהות אחת. וכתורת הרב המגיד על הפסוק "עשה לך שתי חצוצרות כסף" (בהעלותך יב) – "שני חצאי צורות.. כשיתדבקו יחד נעשה צורה שלימה" (אור תורה קלד).

זה גם הרמז במספר "עשרים גרה השקל": בנפש האדם יש עשרה כוחות, ולמעלה באלוקות יש עשר ספירות. המסר של מחצית השקל הוא, שאין אלו שני דברים אלא מהות אחת (בלשון התניא פ"ג: "שנשתלשלו מהן"). אין הפירוש שליהודי יש כוחות עצמאיים משלו ורק שהוא משתדל להידבק במדותיו של הקב"ה, אלא שכוחות הנפש של יהודי הם מהות אחת עם הספירות העליונות, "ישראל וקוב"ה כולא חד".

על-ידי זה מתחולל "לכפר על נפשותיכם", שמתנקה לכלוך החטא, מתגלה הפנימיות של יהודי שמצידה אין מלכתחילה מקום לחטא, שכן הוא תמיד מאוחד עם הקב"ה, וזו הכפרה האמיתית.

(על-פי לקוטי שיחות כרך ג, עמ' 923. מאמר ד"ה כי תשא תשכ"ב)

תכסה אהבה" (משלי י"ב) – כך לאחר כריתת הברית תהיה אהבת שני האוהבים נצחית כמו אדם אחד. זאת הם מסמלים בפעולה שבה כוורתים דבר אחד לשניים ועוברים בין בתריו. הדבר מסמל שכשם שדבר זה הוא אחד שרק נחלק לשניים, כך הם אינם שני בני-אדם נפרדים אלא כאדם אחד בשני גופים.

זו הייתה תשובתו של הקב"ה למשה, על בקשתו "וסלחת לעווננו ולחטאתנו" – "הנה אנכי כורת ברית". הקב"ה כורת ברית עם בני ישראל, שתוכנה הוא ש"ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד" (ראה זח"ג עג,א), ואז אין העבירות יכולות לפגום בקשר, כמאמר חז"ל: "בין כך ובין כך אתם קרויים בנים" (קידושין לו,א), "להחליפם באומה אחרת איני יכול" (רות רבה פתיחתא ג). כריתת הברית מבטאת שהקב"ה אוהב את ישראל גם בשעה שהם חוטאים ורחמנא ליצלן, ויתרה מזאת, שמצד מהותם הרי "ישראל וקוב"ה כולא חד". מזה מובן שהחטאים, אף החמורים ביותר, הם רק ברובד החיצוני של יהודי, ואילו בפנימיותו אין הוא שייך לחטא, אלא הוא מאוחד עם הקב"ה, ו"רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו" (רמב"ם הל' גירושין ספ"ב). כאשר מתגלית פנימיותו של יהודי, שמצד אותה כריתת ברית, מתכפר ומתנקה לחלוטין לכלוך החטא, ומתקיימת הבקשה "וסלחת".

מי החצי השני

מחצית השקל – לשון הציווי על מחצית השקל, הבא ככפרה על חטא העגל, "לכפר על נפשותיכם", מעורר אף הוא פליאה. הכתוב הוא: "זה יתנו כל העובר על הפקודים: מחצית השקל בשקל הקודש, עשרים גרה השקל, מחצית השקל תרומה לה'". ונשאלת השאלה: מכיוון שהשקל הוא עשרים גרה, ויש לתת מחצית מסכום זה, הייתה התורה יכולה לכתוב בקיצור שיש לתת

ב"ה

מקריעת הים עד בקיעת הנהר

משיחות כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע
בהתוועדויות החג של שביעי של פסח
מסודרות לפי נושאים:

מהותו של יום / בין גזרי ים סוף
אז ישיר משה / ויצא חוטר מגזע ישי
והדריך בנעלים / כימי צאתך
בשפתי צדיקים / סעודת משיח

חדש!

להשיג בחנויות הספרים המובחרות
החל מ"ח ניסן

רגע לפני שניפרד מחודש אדר, בו מרבים בשמחה, ונישאב אל חודש הגאולה, חודש ניסן, נועדנו לשיחה מיוחדת ומרוממת, בה התרוממנו טפח וטפחיים מעל הקרקע, עם 'המגיד החסידי', הרה"ח ר' אריק מלכיאלי הי"ו, המרביץ תורה לעדרים, בארגון 'מחנה משותף' ובשורה של כלים ואמצעים • כיצד הופכים תכונות שליליות למעלות גדולות, איך מתגברים על הקשיים ומנצחים אותם מתוך שמחה, מה הוא האתגר הגדול המצפה להורים במשימתם היומיומית ומדוע באמונה פשוטה משיגים הרבה מעבר לכל חישוב וחשבון • כי הם חיינו

בנימין ליפקין
צילומים: שניאור שיף

הרב מליאלי, בצעירותו, זונה לקבל את ברכת הרב

גילוי נאות: מדי בוקר, מעט קט לאחר תום תפילת השחר, מופיע הרב אריק מליאלי בחצר ביתי ואנו צוללים יחד לחברותא של שעה תמימה. חברותא עם הרב אריק איננה מסתכמת רק בגמרא, רש"י, תוספות (וב"ה עלה בידנו לסיים, במסגרת קביעות יומית זו, כמה וכמה מסכתות) ולא רק ראשונים ואחרונים בשופי. כ'מגיד' בנשמתי ובכל חושיו, לא אחת ולא שתיים ולא שלוש, באמצע הלימוד, על אחר הוא מפיק מוסר-השכל נפלא מהשורה הנלמדת ועושה ממנה מטעמים. וכשריתחא דאורייתא אוחת בו, קולו מתנשא לגבהים ומפר את שלוות הבוקר של הרחוב כולו.

בין גאולת פורים לגאולת ניסן,

"בבקשתו מפני השכינה הקדושה כי יסלח השי"ת לעמו, מנמק משה: 'כי עם קשה עורף הוא'. דווקא בכוחה של תכונה זו של עקשנות קיצונית, בכיוון נכון, ניתן להגיע למדרגות רוחניות גבוהות מאוד"

תכונה זו של עקשנות קיצונית, בכיוון נכון, ניתן להגיע למדרגות רוחניות גבוהות מאוד."

המסר החינוכי של האבחנה הזו מתבקש וכך זה נשמע מפיו בהטעמה: "כל אדם מורכב ממנעד של תכונות, חלקן טובות וחלקן לא טובות. עבודתו העיקרית של המחנך אינה לשנות את המחונך. מעבר לכך שהדבר קשה מאוד, אף אחד לא אוהב שבאים לשנות אותו. האתגר של המחנך הוא לגלות ולנתב את התכונות הנראות בעייתיות לאפיקים חיוביים וכך דווקא בכוחן ניתן להגיע ולהעלות אותו בדרך העולה בית א-ל.

"משה רבנו", מטעים הרב אריק, "מורה לנו את הדרך הראויה והרצויה להביא את המחונך להצלחה, בלי שהוא ירגיש שהוא לא מספיק טוב ושמישהו מתיימר לשנות אותו."

סודה של הבערה הפנימית

האמת היא שמשנתו החינוכית של הרב אריק רצופה אלמנטים כאלו שבהם מעלים על נס דווקא את הדברים או התכונות שעלולים להצטייר כשליליים והופכים אותם, דווקא אותם, לדרגה של התעלות מקודשת.

כזה הוא, למשל, הלימוד המאלף שהוא מסיק מדברי הגמרא (סנהדרין מה). על שריפת בת כהן. הגמרא לומדת שם שאינה נדונה בשריפה של ממש אלא באמצעות עופרת הנכנסת לתוך פיה ומכלה אותה. לומדים זאת בגזירה שווה מבני אהרן שאף הם מתו באותה צורה.

"השאלה זועקת לשמים", זועק הרב מליאלי, "איך אפשר להשוות בין מעשה נורא של בת איש כהן לבין בני אהרן, שכל כולם קדושה וטהרה ואשר לפי דבריו הנודעים של 'אור החיים' הקדוש הגיעו לדרגה נעלית של כלות הנפש?"

הוא מותיב והוא מפרק: "אין זאת אלא שפה טמון יסוד גדול. בכל אדם יש בערה פנימית. אם היא מתועלת לטובה, היא יכולה להגיע לגבהים. ואם חלילה אינה מנובת כהלכה, זה עלול לברוח למקומות אחרים. כאלו הם בני הנוער בני זמננו. לרבות הנוער שנהוג כיום הזה לכנותו בשם נוער מתמודד. הבערה שלהם מגיעה ממקום גבוה מאוד ויש לדעת לכוון זאת נכון בסייעתא דשמיא."

ומעניין לעניין באותו עניין יש לו לקח מעצם אמירת "ברוך שם

בעיצומו של החודש שבכולו נצטוונו "מרבם בשמחה", היה זה אך טבעי לשבת לשיחה מעמיקה ומאלפת עם פה מפיק מרגליות בדמותו של הרב מליאלי, שכל כולו אבוקה בוהקת של שמחה בטהרה, אמונה יוקדת וטופחת על מנת להטפח בתורה, בחסידות וביראת שמים.

בשנים האחרונות הוא חורש מדי יום ביומו את הארץ לאורכה ולרוחבה, בשיעורים והרצאות שהוא מוסר במחנות צבאיים, במסגרת הארגון 'מחנה משותף' בראשות הרב משה שילת, המקרב אלפי רבבות של חיילים לה' ולתורתו, בסדרת שיעורים ופעולות, הרחק מזרקורים ופרסומים. חיילים מכל גונוי עמך בית ישראל שותים בצמא את דבריו ומתקבלים על ידו אל המאור שבתורה.

במרצת השנים חיבר הרב מליאלי ספרים ייחודיים. ספר מיוחד שנועד לציבור הרחב ועוסק כולו בשלום בית על טהרת הקודש, נקרא בשם 'דובדבנים' והיה לרב-מכר בקרב קהלים רבים ומגוונים.

במקביל, בימים אלו הוא עמל על השלמת ספר מיוחד שמכיל אוצר בלום של אמירות ומכתמים בנושאי חינוך על פרשת השבוע, בשפה מקורית, קולחת ונהירה, שווה לכל נפש. שם הספר, "חצי שעה", נשען על אמרתו הנודעת של כ"ק אדמו"ר הרש"ב זי"ע, כי חוב מוטל על כל אדם להשקיע חצי שעה ביום במחשבה אודות חינוך ילדיו. בתווך הוא שוקד על ספר משלו המאיר נתיבים בספר התניא. אפרופו תניא, כמי שהספיק ללמד את התניא כמה וכמה פעמים, מזכה הרב אריק בכל יום המוני מנויים בשיעורו ויוזאלי קצצר עם תורף הרעיון של השיעור היומי בתניא. כדרכו, אין זה שיעור סתמי. תמיד תהיה בו הברקה, הנגשה לחיי היום-יום, המחשה לשפת המעשה והכל בדרך קצרה וקולעת.

את שיחתנו פתחנו אפוא באמר מרומם שהפיק לעולם החינוך על פרשתנו, פרשת כי תשא.

"בפרשתנו", פותח הרב מליאלי ואומר, "עם ישראל עושה את החטא הגדול ממנו אנו סובלים כל הדורות. חטא העגל. כשהקב"ה מוכיח את עם בני ישראל, מפי הגבורה בוקעת תוכחה על תכונתם הגרועה בהיותם עם קשה עורף.

"והנה, משה רבנו, כפרקליט נאמן של עם ישראל ממנה את התכונה הזו ולוקח אותה למעליותא. בבקשתו מפני השכינה הקדושה כי יסלח השי"ת לעם קרובו, מנמק משה: 'כי עם קשה עורף הוא' – וסלחת. משה רבנו מבקש לטעון שדווקא בכוחה של

"איך אפשר להשוות בין מעשה נורא של בת איש כהן לבין בני אהרן, שכל כולם קדושה וטהרה ואשר לפי דבריו הנודעים של 'אור החיים' הקדוש הגיעו לדרגה נעלית של כלות הנפש?"

שיעשה הוא בחיצוניות הנפש. והרי עבודת ה' דורשת את כל פנימיות הנפש והחיות. הדא הוא דכתיב: "...עבדת את ה' אלוך בך בשמחה ובטוב לבב".

אובייקטיבית - כל היקום מתחדש בכל רגע מהטוב המוחלט האינסופי האלוכי. עצבות מבטאת שהמצב רע, והדבר מהווה כפירה באור האלוכי המהווה את המצב.

עם זאת, חש הרב מלכיאלי צורך לחדד: "יש להבדיל בין עצב למרירות. עצבות היא דיכאון וחוסר אנרגיה. לעומת זאת, מרירות היא אנרגיה חזקה אלא שבאה בצורה של חריפות וגבורות.

"לעתים יש טוב גם בעצבות. זו השפה שהיצר מבין. הנפש הבהמית היא יצור לא מואר ובמהותו הפנימית הוא ריקני חשוך ועצוב. הוא רק עושה את עצמו שמח. ולכן קצת עצבות על המצב הרוחני השפל שלה, יכולה לפעול עליה להשתנות. זו שפת האם שלה".

שמחה, הוא טורח ומפענח, היא הדרך לביטחון מלא בהש"ת. יש לו על כך ראיה לא מספר מוסר או חסידות אלא מדברי הגמרא במסכת ראש השנה (כו:). הגמרא מספרת שם שלא הוו ידעי רבנן את פירוש הפסוק 'השלך על ה' ייבך', עד שרבה בר בר חנה היה מתהלך יום אחד בדרך ופגש בו ערבי שביאר לו את כתוב זה מגמל. הדוגמה מגמל איננה אקראית. כמו הגמל ההולך במדבר ואינו יודע שדבשתו מלאה מים, כך חס הקב"ה על כל בריותיו ודואג להם למחסורם אף שהם עצמם אינם מודעים לכך.

ואם באמונה וביטחון עסקינן, הנה דרוש מרהיב שלו על ימי הפורים דמינייהו קא אזלינן ורישומם עוד במוחנו, בתודעתנו ובלבבנו.

"מרדכי היהודי שולח מסר מבחיל לאסתר המלכה בנוסח: 'כי אם החרש תחרישי בעת הזאת, רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו'. הביטוי 'החרש תחרישי' יכול להילמד, לא רק על דרך השלילה אלא גם בדרך החיוב. הפעם הראשונה שבה נזכר בתורתנו הקדושה תיאור זה הוא בעת קריעת ים סוף. אומר להם משה רבנו לבני ישראל הנבוכים: 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון'. מדובר בדרגה של התבטלות מוחלטת של בני ישראל לקדוש ברוך הוא.

"אף כאן אפשר לומר: אם החרש תחרישי - אם יהיה לך 'ביטול' עמוק כלפי הקדוש ברוך הוא, רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, למעלה מטעם ודעת, למעלה מכפי שניתן היה לחשוב ולהשיג עד כה; ואת ובית אביך תאבדו - אבא זה חכמה, בית אביך זה בינה - כל זה בתנאי ששוכחים מהשכל האנושי ומכל סדר ההדרגה, 'סדר ההשתלשלות' הטבעי, ושוקעים בביטחון מלא וגמור בקדוש ברוך הוא.

"ואכן: 'מי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות' - מי יודע אם עת כזאת, של דרגת ההתבטלות העצמית בשיאה, היא לא ההעפלה הגדולה ביותר של דבקות האמונה

כבוד מלכותו לעולם ועד", לאחר פסוק "שמע ישראל".

"לכאורה", הוא מקשה, וכשאתה שומע את שאלתו אינך יכול לקלוט כיצד לא הציקה לך השאלה עד כה, "איך עושים כזה הפסק בכל יום ויום, וכמה פעמים ביום, כשקוראים קריאת שמע? הכל רק בגלל שיעקב אמר לבניו כן והם ענו לו כך? לכן עלינו לעשות הפסק זה?".

כשהוא חש שהשאלה שבפיו נהירה ומעיקה גם לשומע, שוב נפתח פיו בתשובה מעמיקה שיש בה מסר מעשי, ברור וחד: "ברור הדבר שיש כאן לימוד ותובנה יומיומית. כל עוד יהודי לא יכול להודות לקדוש ברוך הוא ולראות במו עיניו כי ילדיו הולכים בדרך הישר, בדרך ישראל סבא - אינו יכול להמשיך הלאה עם קבלת עול מלכות שמים ולהשתקע בהתעלות רוחנית בעוד ילדיו נותרים אי שם. עליו להשקיע בחינוך הילדים ולעשות הכל על מנת שילכו בדרכו ויתמידו בה".

שמחה חסידית ומטרתה

ביקשנו להרחיב מעט את הדיבור אודות מעלת השמחה ומצוותה בהשקפת החסידות. וכך היה אומר הרב אריק: "תנועת החסידות שמה את העצבות כאחת המטרות להשמדה בעדיפות ראשונה. ושלוש סיבות בדבר: טכנית, אישיותית ואובייקטיבית", אותן פירט אחת לאחת.

טכנית - ביחסי נפש וגוף בסיסיים, עצבות נפשית מביאה כבדות פיזית. לאדם כבד ועצל אין הרבה סיכוי לנצח בכל קרב ומשימה, גם אם מדובר בגיבור ומקצוען. לכן חשוב מאוד בעבודת ה' ובמלחמת היצר שהוא הרי אומן במלאכתו, להיות שמח וזריז ולא עצל ומיואש.

אישיותית - אדם עצוב אין בו הרבה חיות. ממילא, כל מה

בשפה נהירה וקולחת להמון העם. ספריו של הרב מלכיאלי בנושאי חינוך ושלום בית

והבטחון בקדוש ברוך הוא שאליה אמור יהודי לשאוף".

מודל הבינוני בחיי המשפחה

כבר אמרנו שהרב מלכיאלי צועד שלוב זרוע עם לימוד התניא שהוא עושה בו חיל ומנחילו לאחרים. מכוחו הוא מפיק עצות מעשיות רבות גם לשלום בית. הרצאותיו הרבות עושות להן כנפיים ומביאות לפתחו זוגות ומשפחות שהוא, בטוב לבו, בראייתו המפוכחת ובאוצר הגלום הגדוש בו, פותח בפניהם אפיקים חדשים וסולל את דרכם לאושר ומנוחת הדעת על מבועי תורת החסידות.

"ספר התניא", שח הרב אריק, "משרטט את דמותו של 'הבינוני' וקורא לכל יחיד לדבוק בה. לבינוני יכולות לארוב בעיות לא מעטות, ניסיונות משחרים לפתחו חדשות לבקרים אבל את כולם הוא מנצח באמצעות שלושת לכושי הנפש: מחשבה, דיבור ומעשה".

את שלושת הכלים הללו הוא מלביש כמודל על חיי

משפחה בריאים במה שהוא מכנה: "מחשבה – לחפש בזולת את החלקים החיוביים שבו; דיבור – לשתוק כשצריך וכשפותחים את הפה לומר רק דברים חיוביים; מעשה – לעזור במטלות הבית ולא לעמוד מנגד כשכל העול המעשי נופל רק על אחד ההורים". אפשר לנסות בבית.

ואם כבר נדרשנו לכך, אי אפשר בלי פרפרת נאה ואופיינית. "אומרים שאפשר לטהר את השרץ בק"ץ טעמים. ק"ץ הוא בגימטריה כעס. כשאדם כועס הוא יכול לטהר את המשגים והשטיות שהוא עושה כעס שלו". ומכאן הדרך קצרה, כמובן, לדבריו הנודעים של רבנו בעל התניא בביאור הנפלא למאמר חז"ל: "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה". כי מהו כל הכעס אם לא ביטוי לגאווה וישות. אדם שכועס בעצם אינו מכיר בכך שהכול כאשר לכול מאתו יתברך ואם כן הרי הוא כעובד עבודה זרה על כל המשתמע מכך, רחמנא ליצלן.

ומחיי משפחה בריאים לחינוך הילדים. כי הא בהא תליא. הנה עוד פנינה יפה שעולה ומבצבצת מתוך השצף המרהיב של שיגור ושיחור.

"על הכתוב (תהילים קה, טו) 'אל תגעו במשיחי' אומרים חז"ל (שבת קט:), 'אלו תינוקות של בית רבן'. אחת התכונות של המשיח היא שעליו נאמר (סנהדרין צג:), כי יהיה 'מורח ודאין'. משיח לא יהיה צריך לשמוע את הטענות של בעלי הדין אלא רק יריח וכבר יקלוט ויפסוק עם מי הצדק. כאלו בדיוק הם הילדים, תינוקות של בית רבן, המכונים בלשון חז"ל בשם משיח. הילדים מריחים אותנו, הם קולטים בדיוק איפה ההורים נמצאים. כשההורים שקועים בקדושה, זה אוטומטית משפיע על כל האווירה בבית. אווירה גוררת אווירה".

כוחה של אמונה פשוטה

אי אפשר לסיים שיחה עם הרב אריק מלכיאלי, מבלי לגעת, ולו בקצירת האומר עם ימי הרת עולם שחלפו עלינו במשך כל השנה האחרונה, בצל הנגיף הנורא, התפשטותו המסוכנת והמגבלות שהוטלו ועדיין מוטלות על כל יחיד.

"הקורונה", אומר הרב אריק, "הזכירה לכל מי שנטה אולי שלא להפנים זאת כי הקדוש ברוך הוא מנהל את העולם. הוא ואין בלתו. אתה משוכנע שאתה מנהל את הלוי"ז של עצמך, אתה בטוח שאתה יודע היטב מה צריך לקרות, מתי זה עומד לקרות

וכיצד הכול יתרחש – ואז בא הקדוש ברוך הוא ומשדר לך את כל המערכות. אינך יודע דבר וחצי דבר. מנהיגי העולם ששלטו במדינותיהם ביד ברזל פרצו בבכי לנגד עיני כול. רופאים מדופלמים שרשמו על שמם המצאות רפואיות עמדו נדהמים וחסרי אונים. כל מה שקורה עתה מחדד את התלותיות האבסולוטית של כל יחיד בקדוש ברוך הוא ובו לבדו".

בהקשר זה מציין הרב מלכיאלי לפרט מעניין שהוא שולה מאם הדרך. "מדהים להיווכח כי מרגלא בפומיה דרבי, כ"ק אדמו"ר זי"ע, ביטוי הלשון 'אם ירצה השם'. הרבי פחות השתמש בביטוי הנפרץ 'בעזרת השם' אלא יותר במונח: 'אם ירצה השם'. ללמדך כי שום דבר אינו מובן מאליו. המחזש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. בכל יום, בכל רגע, אנו תלויים ועומדים: אם ירצה השם. כי לך לבד ענינו תלויות".

לא זו אף זו: "הגמרא (סנהדרין כו:), אומרת כי מחשבה מועלת ואפילו לדברי תורה. מסביר רש"י דבר מבהיל ביותר: 'מחשבה שאדם מחשב, כך וכך אעשה, כך וכך תעלה בידי, מועלת להשבת הדבר שאין מחשבתו מתקיימת, אפילו לדבר תורה, כגון האומר: עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא .. שאין מחשבתו עולה בידו'. והדברים מבהילים. אפילו תלמוד תורה שכנגד כולם – אם אדם חושב שהוא מנהל את לוח הזמנים בכוח עצמו, הקדוש ברוך הוא עצמו מתערב להפך את מחשבתו ולהוכיח לו שאדם להבל דמה והכול בידי שמים".

וכזה הוא דרוש נאה שיכול להוות חותם מהדהד לשיחנו. "על משתה אחשוורוש נאמר כי טעותו הגדולה של אותו מלך רשע נבעה מכך שהתבלבל במניין של 70 שנות גלות הבית הראשון. לתומו חשב כי תמו שבעים השנים הללו ואם כן ראוי לחגוג ולצהול. במקביל, בהשגחה פרטית, בסמוך לפורים, בשבוע זה, אנו קוראים בתורה את פרשת כי תשא. גם חטא העגל בו חטאו בני ישראל נבע, בראש ובראשונה, מטעות בחשבון. הם טעו בחישוב המניין של 40 הימים ומכך באו לחטא הגדול.

"הדבר מלמדנו כי חשבונות וחישובים יכולים לא אחת לבלבל, לטעות בתודעתנו ספקות ולהביא עד כדי כפירה רחמנא ליצלן, שהיא כל מהותו של עמלק. לקרר, להעלות ספקות.

"האמת היא שגם המספרים הללו עצמם מסמלים שכל והבנה. 40 – בן ארבעים לבניה; 70 – בן שבעים לשיבה, שאינה אלא סוג שונה ונעלה של שכל; ליהודי בגיל כזה יש חכמת חיים ועליו נאמר אין חכם כבעל הניסיון. הניסיון של אחשוורוש ושל חטא העגל מלמד אותנו כי על שניהם אי אפשר לסמוך.

"אדרבה: בפורים אומרים לו ליהודי לעלות לדרגת 'עד דלא ידע'. ומפורים ניתן וצריך להמשיך את התנועה הזו לכל השנה כולה. עליך להגיע לדרגה של אמונה שלמעלה מטעם ודעת. דע אלוקי אביך ועבדהו – בלכב שלם". ■

לרגל השלושים
לפטירת הרה"ג
ד"ר אברהם
טוורסקי זצ"ל
– הצצה קלה
לדמותו וקטעים
אחדים מתוך
עדותו האוטנטית
על הקשר
המיוחד שנרקם
בינו לבין הרבי

ונשמות אני עשיתי

תמיד תיתקל בטענה משכנעת לא פחות מהצד השני. לעומת זאת, כשמפסיקים קודם כל את ההרגל הרע, קל יותר להתווכח עם היצר הרע מעמדת חוזק.

בחיי פרסם עשרות ספרים בתחומים רבים, מקצועיים ופופולריים כאחד: משמעות החיים, התמודדות עם משברים, בטחון עצמי, טיפול בהתמכרויות, ועוד. כששאלו אותו כיצד הספיק לכתוב כל כך הרבה ספרים, השיב: "לא כתבתי חמישים ספרים, כתבתי ספר אחד בחמישים דרכים".

לדבריו, הנושא שהעסיק אותו הכי הרבה הוא הערכה עצמית. "כל מה שכתבתי קשור לשיפור ההערכה העצמית, כי זה הדבר שהכי מעסיק אותי. זה כנראה הגורם הכי משמעותי בחיינו. בחיים אנחנו מקבלים כל דבר שאנו רואים כקיים ומציאותי. התפיסה שלי את עצמי היא המציאות שלי. ואם התפיסה הזו היא שאני גרוע, לא מוכשר, חסר יכולת, אז זו המציאות שלי. אני מאמין שכל אחד שיתחיל עלי יראה בדיוק את מה שאני מאמין שיש שם. זו העמדה שלי על עצמי כלפי העולם. ואם יש לאדם דימוי שלילי על עצמו והוא חושב שכולם יראו אותו כך, הוא בוודאי יתקל בהרבה מכשולים בחיים".

לרומם את האדם

בשנת תש"כ הלחין, בלי הכנה מוקדמת, את הניגון המפורסם

לושים יום מלאו בימים אלו לפטירתו של הרה"ג ד"ר אברהם טוורסקי זצ"ל, שרבים חבים לו את בחירתם בחיים והתעלותם בעבודת ה'.

הוא נולד במילווקי, ויסקונסין בשנת תר"צ, לאחר שהוריו עזבו את אירופה לארה"ב לפני השואה. ייחוסו גדול בהיותו צאצא ישיר של הרה"ק רבי נחום מצי'נוביל ושל הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב.

בצעירותו הוסמך להוראה ולאחר מכן למד רפואה. במשך שנים ארוכות התגורר במונסי, ארה"ב, ובשנים האחרונות עלה לירושלים והתגורר עם משפחתו בשכונת קטמון. הרב טוורסקי הקים בפיטסבורג את מרכז הגמילה 'גייטוויי', וכיהן בו כמנהל הרפואי. בנוסף, עבד במחלקה הפסיכיאטרית של בית החולים ס. פרנסיס בעיר. הוא גם הקים את ההוסטל 'שער התקווה' לשיקום אסירים בישראל, לפי המודל שעל בסיסו הקים את מרכז 'גייטוויי'.

בערוב ימיו העריך כי עזר ליותר מ-40 אלף איש להחלים באמצעות שיקום במשך יותר מארבעים שנה.

הרב טוורסקי שילב בתוכניות הגמילה שפיתח תוכנות תורניות מתחום המוסר. כך למשל טען כי בתהליך הגמילה אין לאפשר למטופל להמשיך בהרגלים הממכרים שלו, כפי שחלק מהשיטות סוברות. במקום זאת סבר כי הגישה היהודית אומרת ש"לא נכנסים לוויכוחים עם היצר הרע. כל טענה שתעלה, משכנעת ככל שתהיה,

(צילום באדיבות המשפחה)

בלימוד עם אחיו הצעיר יבדלחט"א האדמו"ר מהורנסטייפל מילואקי

"הושיעה את עמך". יום אחד, בעודו שרוי בתפילת שחרית, הגיע לפסוק המופיע בפסוקי דזמרה, ולפתע החל להתנגן בראשו הלחן. ימים אחדים לאחר מכן שר אותו בחתונה של אחיו. חלק מהאורחים נסעו לארץ והעבירו את הניגון הלאה. הוא התפשט במהירות, עד שכעבור כמה שבועות נתקל במבקרים מישראל שהגיעו לארה"ב ושרו את הניגון. כששאל מנין להם הניגון, הם אמרו לו שזה ניגון חב"די ידוע... ואכן הרבי מאוד אהב את הניגון, ולימים אכן היה לאחד מניגוני חב"ד המזוהים ביותר. בהלווייתו ביקש שלא יישאו הספדים, אך ביקש שינגנו את הניגון.

על הקשר המיוחד שלו עם הרבי סיפר: "אחרי כמה שנים בתפקיד רבני, חשתי חוסר סיפוק בעבודתי. אחרי שנועצתי ב'סטייפלער' נרשמתי ללימודי פסיכיאטריה בבית ספר לרפואה. בשנת תש"כ, זמן קצר לאחר שהתחלתי את הכשרתי הפסיכיאטרית, נפגשתי לראשונה עם הרבי.

"כשנכנסתי ליחידות, התעניין הרבי במה אני עוסק. סיפרתי לו על לימודיי והרבי אמר: כשתסיים את הכשרתך הפסיכיאטרית, עבור לגור בניו יורק. יש כאן הרבה אנשים הזקוקים לסיוע פסיכיאטרי ושהייתי מעוניין להפנות אותם לפסיכיאטר, אך אינני יכול להפנותם למטפל שטיפען שהדת היא נירוזה, ושיאמר להם לינוח את אמונתם הדתית".

הרב טוורסקי חשש שאם יעשה כן ויהיה המטפל הדתי היחיד, הוא יהיה מוצף במטופלים אף שלא צבר הכשרה מספקת כדי לטפל בכל המקרים האלה. מעבר לכך, הביע בפני הרבי חשש שמא לא יישאר לו זמן ללמוד תורה. הרבי אמר לו: "כאשר יש מצווה שאינה יכולה להיעשות על ידי אחרים ואתה היחיד שיכול לעשותה, אזי יש למצווה זו קדימות אפילו על פני לימוד התורה".

הרבי זיהה ברב טוורסקי את הכפילות שהייתה בו, כחסיד ותלמיד חכם מצד אחד וכאיש מקצוע מצד שני. "בשעתו", סיפר לימים, "הייתה לי היכרות קרובה עם השליח בפיטסבורג, הרב שלום פוזנר, שנהג לבקר אצל הרבי לעתים קרובות. כשנסע לרבי בחודש תשרי, ביקשתי ממנו שיביא לי מהרבי פרוסת עוגת דבש, 'לקח', אותה נהג הרבי לחלק לציבור בתקופת הימים הנוראים. כאשר עבר על פני הרבי, אמר כי הוא מבקש פרוסת עוגה עבור ד"ר טוורסקי, והרבי העניק לו פרוסה עבורי. הרב פוזנר המשיך בדרכו אך אז קרא לו הרבי לחזור והעניק לו פרוסה נוספת, באומרו: וזו פרוסה עבור הרב טוורסקי".

בהמשך אכן הפנה אליו הרבי מטופלים וגם הרב טוורסקי שלח מטופלים שלו אל הרבי. "נוכחתי בהשפעה החיובית שהייתה לרבי

על בני אדם", סיפר. "הרבי הצליח לגרום לאנשים לחוש מיוחדים ובעלי ערך, משום שהוא התייחס אליהם כאל כאלה".

אחד הסיפורים שהרב טוורסקי חזר עליהם הוא בהשוואה של כל יהודי ליהלום. "חסיד של הרבי הרש"ב שהיה גם סוחר יהלומים פנה אל הרבי ביחידות ושאלו: מדוע מעניק הרבי יחס כה חם דווקא ליהודים הפשוטים? כמענה לשאלתו, ביקשו הרבי לראות מספר יהלומים מהמבחר שהחזיק עימו. הרבי לקח יהלום גדול בידו ואמר לחסיד: זהו היהלום היפה ביותר שיש כאן.

"מה פתאום, נענה החסיד. אמנם יהלום זה הוא הגדול ביותר - אך יש בו הרבה פגמים, דבר שמוזר משוויו לעומת היהלום הקטן ביותר אך הנקי. בשביל להבחין ביהלומים, המשיך החסיד, צריך להיות מומחה. סיים הרבי ואמר: גם בשביל להבחין ביהודי - צריכים להיות מומחים. לא כל אחד יכול להבחין באיכותו של היהודי הפשוט". ■

ב"ה

לחסידים מהדרים יש

מצות אנ"ש

שלוחים וידידים!

ערכת מצות שמורות לבתי חב"ד במחיר מסובסד

לפרטים, מוקד הזמנות לסיטונאים ויחידים:

053-3125770

Matza770@gmail.com

כבכל שנה, ניתן להשיג במיוחד לאנ"ש חסידי חב"ד מצות עבודת-יד מהודרות מקמח מלא

בהשגחת

הרב ישראל יוסף הכהן הענדל שליט"א

מד"א קהילת חב"ד מגדל העמק

מוזילים את המחיר | מקפידים על האיכות | מקפידים על הכשרות מצות אנ"ש

נשמת המשנה

פירוש משניות בעבודת ה' בתורת הרבי

בית המקדש נחלק לשלושה חלקים: א. העזרה (ובמשכן - החצר) וההיכל שבו. ב. הקודש. ג. קודש הקודשים.

בעזרה עמדו שני כלים: הכיור והמזבח החיצון. ובעבודת ה', הכיור מורה על רחיצת הידיים ורגליים מענייני החוץ, מהלכלוך שנדבק באדם מכל ענייני העולם, ולאחריו באה עבודת הקרבנות על המזבח החיצון, שוחטים וזורקים את הדם ומקטירים על המזבח את החלב. שחיטה וזריקה הם הוצאת החמימות מענייני העולם וזריקתה לה', והקטרת החלב היא הקטרת והקדשת התענוג לקדושה בלבד.

לאחר ההכנה לעבודת ה' בעזרה נכנסים להיכל שבו מזבח הקטורת, המנורה והשולחן שהם כנגד עבודת ה' עצמה, תפילה בכוונה (הקשורה במיוחד למזבח הקטורת) ולימוד התורה (הקשור במיוחד למנורה).

ולאחר הקודש מגיע קודש הקודשים שבו הארון והכרובים, המבטאים את מסירות הנפש ואת פנימיות התורה.

איך נכנסים להיכל?

משנתנו עוסקת בכניסה הרוחנית לאולם ולהיכל, בשלב הבא לאחר עבודת הנפש של הנקיין, ההקרבה וזריקת הדם שהיו בעזרה. בעמידה על מפתח ההיכל, לקראת עיסוק בתורה ותפילה וקרבת אלוקים.

"פתחו של אולם גבהו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמה" - פתח האולם התייחד בכך שלא היתה לו דלת, ופתחו היה גדול פי שניים משאר הפתחים בבית המקדש. העובדה שאין לו דלת מורה על כך שלאחר הרחיצה בכיור והקרבת הדם אין לאדם שום מונע ומעכב, וביכולתו להיכנס לתורה ולתפילה, אבל "גבהו ארבעים ורחבו עשרים", כי האדם צריך להיכנס להיכל עם כל כוחותיו:

"גבהו ארבעים" - כנגד ארבעת העולמות: אצילות, בריאה, יצירה ועשיה כפי שמשקפים בנפש האדם: הרצון, השכל, המידות, ולבושי הנפש מחשבה דיבור ומעשה, וכפי שכל אחד מהם כלול מעשרת הכוחות הפנימיים שבכל דבר (כנגד עשר הספירות). והם עומדים בגובה זה למעלה מזה, מעולם העשיה ועד עולם האצילות - מהקפדה ושמירה על המחשבות, הדיבורים והמעשים ועד לכוון רצון פנימי, נקי ושלם לעבודתו יתברך.

"ורוחבו עשרים" - האדם צריך להיכנס "בכל לבבך" - בשני יצריך" עם שתי הנפשות, האלויות והבהמיות, שעומדות אצלו זו לצד זו (לרוחב), וכפי שכל אחת מהן כלולה מעשרה כוחות וכולם מכוונים לעבודת ה'.

שלושת השותפים באדם

"וחמש מלתראות של מילת (קורות מצויירות מעץ) היו על גביו" - בכל ההתעסקות עם ה"ארבעים" וה"עשרים" הנ"ל, האדם צריך לבנות קומה על גבי קומה ולהוסיף כל הזמן על מה שכבר יש בו: א. כי מצא בנוי והצליח להשיג מצד החינוך של אבותיו, ב. מצד ההרגל הטוב שהתרגל בו, ג. מצד הסביבה הטובה שנמצא בה, ועל אלו צריך להוסיף עוד קומה שהיא הקורה הרביעית, והוא מאמץ אישי של האדם שאינו תלוי בסביבה, ברגילות ובחינוך שקיבל. ואז יזכה גם לקורה - קומה חמישית כנגד הבחינה החמישית של הנפש, "יחידה" שבנפש שהיא התגלות עצם הנפש.

"התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה, שלמעלה ממנה עודפת עליה אמה מזה ואמה מזה, נמצאת העליונה שלושים אמה" - העבודה היא יסודית ולאט לאט, אמה מזה ואמה מזה, אמה בעשה טוב, "ימין מקרבת" ואמה בסוד מרע, "שמאל דוחה". וכך מתקדמים לעוד קורה ועוד אמה. ובסופו של דבר הקורה העליונה מגיעה ומשלימה לשלושים אמה, שהם עשרים המורכבים משתי הנפשות, האלויות והבהמיות, שבאופן כללי יותר הם הנפש והגוף, האיש והאשה, כפי שכל אחד כלול מעשרה כוחות כנ"ל. ואז עולות ובאות עשר הספירות של הקב"ה המתגלה כשותף השלישי של האיש והאשה, הנפש והגוף, "שכינה שרויה ביניהם". ונמצאת העליונה שלושים אמה.

"ונדבך של אבנים היה בין כל אחת ואחת" - בכל ההתעסקות הרבה בעבודה הפנימית עליה למדנו עד עתה (הנקינות, הקרבת הדם והחלב, ארבעים אמה, עשרים אמה וחמש הקורות), צריך האדם להיזהר לזכור כל הזמן שאלמלא הקב"ה עוזרו בכל זה אין לו מעצמו שום סיכוי להצליח... וזהו הנדבך של אבנים שבין קורה לקורה. האבן היא דומם, אין בה צמיחה וחיות, והדבר רומז לכך שהאדם כשלעצמו הוא דומם, ואם יסמוך על כוחו שלו בלבד לא יוכל להצליח במאומה אלמלא שהקב"ה עוזרו.

(על פי רשימות כ"ק אדמו"ר זי"ע, חוברת נג)

לקראת שבת פרשת כי תשא, בה נקרא על הכיור וכונו: ביאור נפלא בפרטי צורת פתחו של אולם, ומשמעותם הפנימית כשלבים שונים בכניסת האדם להיכל ה' שראשיתם הרחיצה בכיור

מידות פרק ג משנה ז
פתחו של אולם גבהו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמה,

וחמש מלתראות של מילת ה' היו על גביו, התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה, שלמעלה ממנה עודפת עליה אמה מזה ואמה מזה, נמצאת העליונה שלושים אמה.

ונדבך של אבנים היה בין כל אחת ואחת.

אלפי יעדים,
נתיב אחד!

נתיב מדיה - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!

אלפי בתי כנסת
נהנים כל שבוע
מחלוקת עלוני השבת
בצורה הטובה
והמשתלמת ביותר.

נתיב מדיה
מחלקת שיווק ומכירות

רצונו שהתנולן שלך יגיע ליעדך?
טלפון אחד והוא נתיב מדיה.
074-703-5009

ישמחה לב מבקשי ה

בס"ד נפתח

קו שיעורי חסידות

בשפה נהירה
ושווה לכל נפש

מפי גדולי המשפיעים

בתכניות הלימוד

"לב לדעת - תפארת שמשון"

הגה"ח ה'חוזר' הרב יואל כהן שליט"א

הגה"ח הרב מענדל ווכטר שליט"א

הגה"ח הרב שניאור זלמן גופין שליט"א

הגה"ח הרב אפרים דמיחובסקי שליט"א

הגה"ח הרב יצחק קפלן שליט"א

תניא - לקוטי אמרים

תניא - שער היחוד והאמונה

תניא - אגרת התשובה

מאמרים וסוגיות יסודיות

בתורת החסידות

שיעורים איכותיים שנמסרו
בטוב טעם ודעת ובהסברה
נפלאה בנושאים:

ידיעת ה' • אהבת ה' • אוצרות

של יראת שמים • תורה

לשמה • חלק אלוהי ממעל

• תשובה • אחדות ה' • מעלת

נשמות ישראל ועוד

03-610-90-99

הוראות תפעול מערכת השיעורים

- הקשה על סולמית # - חזרה לתפריט הקודם • הקשה על כוכבית וסולמית *# - חזרה לתפריט ראשי
- הקשה על 2 - מעבר להודעה/שיעור הקודם • הקשה על 8 - מעבר להודעה/שיעור הבא
- הקשה על 3 - להריץ 5 דק אחורה • הקשה על 6 - להריץ 5 דק קדימה

לגלות את האלוקות

מדוע עם ישראל, הרוחני והנעלה כל כך, זקוק למקום גשמי כמו ארץ ישראל? • מה הטריד את החסיד בצאתו מ'יחידות' בהיכלו של הרבי? • מה הייתה תשובתו של אותו חסיד לשאלה באיזו מידה הבגד? • ומה עשה רבה של אנגליה כשנדרש לברך בלי שיהיה אוכל על השולחן?

האדם עשוי משני שליש מים, הוא מוקף מים ברחם אמו לפני שהוא נולד, וגם הבריאה היתה בתחילתה בעיקר מים – "רוח אלוקים מרחפת על פני המים". ביום השני לבריאה הובדלו המים שמעל הרקיע והמים שמתחת הרקיע.

בתניא מבואר שמים מרמזים לתענוגות, והעולם הזה נברא כדי להתענג על ה'. הקדוש ברוך הוא יצר שני סוגי תענוגות, תענוג אחד לחיים ארציים – לאכול, לשנות, לישון, להשיג אגו וכבוד, אלה הם המים שמתחת לרקיע. במים האלה נכלל גם התענוג של אמנות, שירה, נגינה או ציור. ויש תענוגות אלוקיים – להתפלל, לעסוק בתורה ובמצוות, אלה הם המים שמעל הרקיע.

ככל שהתענוג ארצי יותר הוא עוצמתי פחות, ולהפך: ככל שהוא נוגע יותר עמוק בנשמה, העוצמה שלו גדלה. חז"ל מספרים שפעם אחת נכנסו ארבעה חכמים לפרדס, כלומר עלו לעולמות עליונים. רבי עקיבא הזהיר אותם מראש: "כשתגיעו למקום אבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים". למה הוא התכוון? כשאתה מגיע לאבני שיש טהור, הכוונה היא שהגעת לדרגה גבוהה באלוקות, תראה שם שני סוגים של מים – ארצי ורוחני, אך היהור מלחשוב שהם באמת שניים. אל תאמר "מים, מים" כי השורש של המים שלמעלה ושלמטה הוא אותו שורש. גם כשאתה נמצא במים העליונים, בדבקות עם הקדוש ברוך הוא, אל תחשוב שאתה יכול להישאר שם. יש לך משימה, לרדת למים שלמטה. עיקר העבודה שלנו היא לגלות את האלוקות במים שלמטה, לגלות שגם העניינים הגשמיים צריכים להיכלל במים שלמעלה.

החסיד ר' מוטל קוזלינר נכנס פעם ל'יחידות' אצל הרבי, וכשיצא משם ראו אותו הולך מוטרד בפרוודור. שאלו אותו ממה הוא מוטרד, חשבו שזה בטח עניין אלוקי, שהרבי ענה לו על איזה עניין בחסידות והוא לא מצליח להבין. אבל ר' מוטל סיפר שהרבי דיבר אתו על כל מיני דברים, ובין היתר שאל אותו אם כבר קנה מתנה לאשתו. ר' מוטל אמר שלא, והרבי אמר לו שכאן באמריקה יש הרבה בגדים, וכדאי לקנות לה בגד, ולכן עכשיו הוא מוטרד מאוד. הוא היה כל כך פרוש מהעולם הזה ולא ידע אפילו לקנות בגד.

אחד החסידים הציע לר' מוטל עזרה: החסיד ילך עם

ארץ ישראל היא החיבור שבין שמים וארץ. אתם יודעים מה ההבדל בין עם ישראל לכל העמים? כל העמים התחילו מקבוצת אנשים שלא היה ביניהם שום קשר, פרט לכך שהם התגוררו בארץ אחת. מכיוון שכך, היה להם אינטרס לשמור עליה מפני אויבים מבחוץ, והם היו צריכים שפה, דגל, צבא. האדמה היא זו שקישרה ביניהם, וחוצץ ממנה ומהאינטרס המשותף לשמור עליה ועל תושביה לא היה שום קשר בין אחד לשני. הקשר ביניהם הוא קשר חיצוני; כשצרפתי נוסע לאמריקה, הוא יכול להחליט להפסיק להיות צרפתי – הוא פשוט מוותר על הדרכון, וזהו זה.

אבל בעם ישראל זה אחרת לגמרי. נולדנו במדבר, בלי ארץ, בלי צבא, בלי דגל. עם שהיה עד לפני כמה ימים עם של עבדים, ופתאום הקדוש ברוך הוא אומר לנו "היום הזה נהיית לעם". בלי שפה, בלי אינטרס משותף. הקדוש ברוך הוא נותן לנו את התורה ואומר לנו "אתם לא קשורים לעולם הפיזי ולא לארץ גשמית, אלא רק לתורה". יהודי שלא ביקר מעולם בארץ ישראל הוא יהודי בדיק כמו כל יהודי אחר, בגלל שהמציאות שלנו לא קשורה לעולם פיזי אלא לעולם רוחני.

מצד שני, רואים שהיהודים כן קשורים קשר עמוק לארץ. אנחנו מתפללים עליה שלוש פעמים ביום כבר אלפיים שנה, חולמים עליה. בווהר הקדוש נאמר שארץ ישראל קשורה לשורש ולמהות של עם ישראל – לדרגה הגבוהה ביותר שבנפש, דרגת היחידה. ארץ ישראל נמשכה מאותו מקום שממנו נמשך עם ישראל עצמו.

הקשר שלנו מתבטא גם בכך שבכל ההיסטוריה שלנו, תמיד נשארו יהודים בארץ. הרמב"ם והחתם סופר כתבו שלא יכול להיות מצב שארץ ישראל ריקה מיהודים. וכאן עולה השאלה, בשביל מה אנחנו צריכים את ארץ ישראל? אם אנחנו כאלה רוחניים, לשם מה אנחנו צריכים להתקשר לעולם הגשמי הזה, לאדמה? איך זה יכול להיות שמצד אחד אנחנו מעל הגשמיות, ומצד שני קשורים כל כך במהות לארץ ישראל?

אל תאמרו מים, מים

כשחוקרים האם יש חיים בכל מיני כוכבים, מחפשים קודם כל מים. מים הם סמל לחיים, כמו שאומרים "מים חיים". העולם מורכב משני שליש מים,

השאלה החודשית?

תלמידי לב לדעת המשתתפים בתוכנית השנתית בלקוטי אמרים מוזמנים לענות על שאלות בחומר הלימוד אחת לחודש, ולהשתתף בהגרלה על סדרת הספרים 'תורה אור ולקוטי תורה המבואר' - תורה ומועדים (8 כרכים).

השאלות יתפרסמו בק הטלפון

08-9786892

שלוחה 2

ניתן יהיה להאזין לכל שאלה למשך יום אחד בלבד.

חודש ניסן
יום ראשון ח' ניסן
על הפרקים יג-כה

חודש אדר
יום ראשון כ"ג אדר
על הפרקים א-יב

בכל חודש תתקיים הגרלה
על שלושה סטים בין העונים נכונה

מבחן מסכם

המבחן יתקיים בשבוע שאחרי חג הפסח,
בכפוף להנחיות.

פרטים מדויקים על אופן עריכת המבחן ומיקומו
יתפרסמו ביום ראשון כ"ג ניסן (אסרו חג)
במוקד הטלפוני של 'לב לדעת' 072-221-9050 שלוחה 3.

לקבלת שאלות חזרה ניתן לפנות לדוא"ל: lladaat@gmail.com

שו"ת עם רבני 'לב לדעת': 072-2219050

שלוחה 2, בימים א-ה, בין השעות 13:30-15:30, 21:30-23:00

לפרטים ויצירת קשר: 072-2219050

מענה אנשי בשלוחה 5, בימים א-ה, בין השעות 13:00-15:30

מייל: lladaat@gmail.com

אשתו לקנות מתנה לאשתו של ר' מוטל. היתה לו רק שאלה - באיזו מידה היא? הסתכל עליו ר' מוטל החסיד, ולא הבין את השאלה: "מה זאת אומרת? היא כולה מידת החסד!". הוא היה כל כך רחוק מהעולם הגשמי, הוא לא ידע בכלל מה זה מידות בבגדים. אחרי זמן מה החליט ללכת בעצמו לקנות חלוק והתקשר לארץ כדי לשאול אותה. החסיד שרצה לעזור לו אמר שהוא ילך לקנות, אבל ר' מוטל התעקש: מה פתאום, אני הולך!

ר' מוטל שהיה כולו במים עליונים הבין שצריך לרדת למים תחתונים. אבל נדרשת גם התנועה ההפוכה - אם יש לך מים תחתונים צריך להעלות אותם למים העליונים. אם בחור מרגיש, למשל, שיש לו חוש בענייני העולם הזה, שהוא נהנה מאוכל טוב ולא מתפילה, איך נרומם אותו? נאמר לו הפוך - יש לך חוש לענייני העולם הזה, סימן שאתה יכול לגלות אלוקות אפילו בהם.

כשהאוכל מול העיניים

הרב יונתן זקס היה הרב הראשי של בריטניה. יום אחד התקשרו אליו ממשרד ראש הממשלה הבריטי דאז, ג'ון מייג'ור, ואמרו לו שראש הממשלה רוצה להזמין אותו לארוחת צהריים פרטית. הוא כמובן וידא שהארוחה כשרה, אבל הודיעו לו שאצל הנוצרים, להבדיל, נוהגים שלפני הסעודה אחד הסועדים אומר ברכה. ראש הממשלה מבקש שהפעם הרב זקס יאמר את הברכה היהודית.

מגיע הרב זקס לסעודה, ולדאבוננו הוא רואה שהשולחן ריק לגמרי. אצל הגויים נוהגים להביא את האוכל רק לאחר הברכה, כך שהרב זקס לא יכול היה לברך שום דבר - לא 'המוציא' ולא 'שהכל נהיה בדברך', כדי שלא תהיה ברכה לבטלה. פתאום הוא ראה בצד שולחן זהב קטן, שכל תכליתו לתרום לעיצוב האווירה, ומונחים עליו אשכולות ענבים. הוא לקח את האשכול ואמר: "אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא על האוכל", בירך 'בורא פני העץ' והכניס לפה.

הנוכחים לא הבינו מה קורה פה. ראש הממשלה שאל, והרב זקס ענה לו: "כבוד ראש הממשלה, עם ישראל קיבל במהלך הדורות המון הבטחות מאומות העולם שיתנהגו אתנו יפה, מהאור"ם, מכולם. אבל בדרך כלל ההבטחות לא מתקיימות, והדבר גרם לאמונה שלנו להיחלש. לכן, מאז, אנחנו מברכים רק כשיש לנו אוכל מול העיניים, אחרת אנחנו לא מאמינים. לך, אדוני ראש הממשלה, יש אמונה יותר חזקה, אתה מאמין שאפילו כשאין כלום - האוכל יבוא..."

הוא כמובן אמר את זה כהלצה. אבל מה הטעם האמיתי לכך שלא מברכים אלא כשמחזיקים את המאכל ביד? אנחנו רוצים לקחת את המים התחתונים, את הגשמיות, ולהרים אותה לקדושה. דווקא כשהפרי העסיסי ביד וכל הגשמיות גורמת לך לתאוה, אתה עוצר, מברך את הקדוש ברוך הוא ומעלה אותו לקדושה.

זה העניין של ארץ ישראל. ארץ ישראל היא המקום היחיד בכדור הארץ שבו אפשר בצורה שלמה לחיות את זה שהגשמיות היא רוחניות. זוהי "ארץ אשר עיני ה' אלוהיך בה". החיבור לארץ ישראל מזכיר לנו שפנימיות הנשמה צריכה לעבוד עם חיצוניות הגוף, וכך לעשות לקדוש ברוך הוא 'דירה בתחתונים' ולגלות אותו בתוך העולם הזה. ■

נשמרתא דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לדר' היוזמי

פסחים צח – קיב

אלא, שתוכן ה"הבדלה" הוא – המשכת קדושת השבת לימות החול.

וביאור זה יובן בהקדים עניין שבת וימות החול, דהנה כתיב ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות וכו', ולכאורה יפלא עניין הציווי תעשה מעשיך, הגם שכוונתו לומר על וביום השביעי תשבות ליתן מצוות עשה לשביתה בשביעי, מכל מקום פשטיה דקרא הוא שגם זה לשון ציווי הוא.

ויותר יפלא במהות ציווי זה, כי מאחר שבאמת כולא קמי' כלא חשיב ואין עוד מלבדו דהיינו שאין עוד מציאות כלל מבלעדו ית', אם כן היאך יתכן שמצווה לעבוד, שהוא בחינת פירוד, שנראה יש ונפרד לגמרי כאילו הוא העושה בכחו ועוצם ידו. וגם אליבא דאמת היאך יתכן שהעומד לפני המלך מלכו של עולם אשר מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה – ירים יד לעשות מלאכת עבודה, והלא גם אפי' למאן דמחוי במחוג בלבד קמי' מלכא אמרו דלא הוה אימתא דמלכותא עלי' וקטלוה כדאיתא לעיל (פסחים נז, ב. ובחגיגה ה, ב)?

אך הטעם הוא כמו שכתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים כו', היינו שגם למעלה יש ששת ימי המעשה, שה' יתברך עושה השמים והארץ והים וכל אשר בהם להיות בבחינת יש ונפרדים, כי אין מלך בלא עם, והיינו על ידי שמחיה אותם על ידי העלם והסתור שמעלים ומסתיר אורו, וזו נקראת עשיה ועבודה, כי באמת לאו אורחיה דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא לומר יהי אור יהי רקיע כו' ולעשות צמצומים כל כך לפנינו בלבד, כי באמת קמי' גם עכשיו הכל כלא וכאין כמו שהי' קודם בריאת העולם.

אמנם בשבת הוא שובת ונח,

כי אז החיות נמשך בגילוי יותר, ולכן כל שבת הוא שבת בראשית ממש וכל יום הוא ממש אותו יום מששת ימי בראשית, ונקראים לכך יומין דחול שגורמים התהוות היש, ולכן גם האדם נצטווה לעשות מלאכתו בששת ימות החול כדי שיהנה מיגיע כפו ויתראה כאילו הוא יש בפני עצמו ובחכמתו הכין פרנסתו, ובאמת ברכת ה' תעשיר רק שזוהי ההעלם דחול, אבל בשבת הוא שובת ונח כעומד לפני המלך בביטול, כי אז הוא הגילוי אלקות.

והטעם לכל זה הוא כי כוונת הבריאה היא שנתאוהה הקב"ה להיות דירה בתחתונים דוקא, להפך את היש ונפרד שיתבטל לאלקות, וכמו שהשיב למלאכי השרת יצר הרע יש ביניהם כו', ועל ידי ביטול זה בחול, מאיר הארה בשבת.

והנה הארת השבת היא מתפשטת ג"כ בכל ימות החול, שיש בהם הארה מעין שבת, וזהו סוד חולין שנעשו על טהרת הקודש, ועל כן אומרים ברוך המבדיל כו', כי הבדלה זו עם כי הוא העלם, מכל מקום הוא ברכה והמשכה ממש, שהרי דרך ההעלם מאיר הקודש דשבת, והוא פעולה שיהי' ביטול היש בחול.

(ע"פ דרך מצוותיך, מצוות מילה ס"ה)

שלש מצות וארבע כוסות

ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין (פסחים צט, ב)
כנגד ארבעה לשוני גאולה האמורים כגלות מנרים והנאמתי אתכם והנאמתי אתכם וגאולתי אתכם ולקחתי אתכם (כ"ז)
והקשה המרדכי (על אתר) "וקשה דאם כן ליבעי ד' לחמים" – היינו, מדוע תיקנו ד' כוסות כנגד ד' לשונות ולא תיקנו ד' מצות? ויש לבאר הטעם לזה בהקדים החילוק בין מצות לין, שהמצה אין בה טעם, ואדרבא, במצה עשירה אין יוצאים ידי חובת לחם עוני, וזהו ההיפך הגמור מיין, שכל ענינו הוא טעם ותענוג.
וב' עניינים אלו הם כנגד ב' עניינים שיש בד' לשונות הגאולה:
ג' הלשונות הראשונים מורים על פעולה של הקב"ה מצידו, לגאול את ישראל. אמנם הלשון הרביעי "ולקחתי אתכם לי לעם" מתייחס גם למציאותם של ישראל, שהם נהיו ראויים לעם.
והביאור בזה הוא, כי יציאת מצרים עצמה באה מצד למעלה, וכידוע לא היו בני ישראל ראויים לגאולה, כיוון שירדו למ"ט

שערי טומאה, וכמעט ששקעו גם בשער החמישים רח"ל, רק שהקב"ה מצידו נגלה עליהם וגאלם.

ועל זה מורות שלוש המצות שהן לזכר בצקם של אבותינו שלא הספיק להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם – על הגאולה מצד הקב"ה, ומפני כך גם אין טעם במצות, להורות על מצבם של בני ישראל מצד עצמם באופן של עניות בקדושה. ולכן לליל הסדר צריך שלוש מצות, כנגד ג' הלשונות הראשונים שרומזים לגאולה מצד הקב"ה. אמנם שלימות היציאה ממצרים היתה בשעת מתן תורה, אז נעשו ישראל ראויים לקבל את התורה, אחרי שהתכוננו במשך מ"ט יום ונעשו ראויים לתואר "גוי קדוש", ומכיוון שתיקנו לשונות כוסות יין "זכר לגאולה ולחירות" כלומר גם לאופן שבו בני ישראל נגאלו מהרע של מצרים מצד עבודתם שלהם, לכן כנגד זה תיקנו ד' כוסות של יין, שיש בו טעם ותענוג, עד שאין אומרים שירה אלא על היין, להורות על דרגתם של ישראל כשהיו מוכנים מצידם לקבלת התורה.

(ע"פ לקוטי שיחות חכ"א ע' 43 ואילך)

המשכת שפע ההבדלה

פתח ואמר המבדיל בין קודש לחול (פסחים קג, ב)

ידוע שברכה הוא לשון המשכה מלשון המברך הגפן שכופף ראש הזמורה לארץ, כלומר, ענינה של ברכה (ברוך אתה ה' כו') הוא המשכת אור הקדושה (אתה ה') למטה בעולם ובנפש האדם. ולכאורה, מהי ה"המשכה" בברכת המבדיל בין קודש לחול, שאינה אלא "הבדלה" היינו העלם והסתור על אור קדושת השבת?

השפעת קדושת השבת על ימי החולין
מי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל וחולך...
עד רביעי בשבת (פסחים קו, א)

כי צריך להכין עצמו לקבל אור תוספת השבת בו' ימי החול... וזה דבר גדול להתקדש האדם בימי החול מקדושת שבת... ובוזה תבין טעם למה שארז"ל כי אם לא הבדיל בליל מוצאי שבת יבדיל וחולך עד יום ג' ולא עוד, והטעם הוא, כי עד אז נשאר בחינת תוספת שבת (שער הכוונות, עניין ויהי נועם)

ולבאר מהות תוספת קדושת שבת בימות החול יש להקדים עניין הנשמה יתירה, דלכאורה הלא אין נרגש בנפש האדם תוספת חיות בשבת יותר מכל השבוע, ומהו אפוא עניין הנשמה היתרה?

אלא דהנה כתיב בפרשה ראשונה דקריאת שמע שמע ישראל כו' אחד ואהבת בכל לבבך כו'. פירוש, שאהבה זו נולדה ונמשכה מן ההתבוננות בגדולתו ית' איך שהי' אחד, וכמאמר חז"ל תמליכהו בשמים וארץ וד' רוחות העולם וכו'. ועל ידי זה יבא לבחינת ואהבת בכל לבבך, עד שיבוא בכלל לבבך בשני יצריך, לאכפייא לרצון הנפש הבהמית הנקרא יצר הרע להיות לה' לבדו, דהיינו רצון אחד פשוט התקוע בלב שלא לחפץ בשום חפץ בעולם וזולת לה' לבדו.

ולכן נסמך פסוק ואהבת לפסוק הוי' אחד דלעיל מיניה, כי על ידי ההתבוננות איך שהוא ית' אחד בז' רקיעים והארץ, יומשך ואהבת בכל לבבך כו'.

אמנם כל זה הוא בכל ששת ימי המעשה שנאמר בהו ששת ימים תעבד. והעבודה היא בחינת פולחן דרחימותא כי היא בחינת עבודה ויגיעה, שבכדי להוליד אהבה מההתבוננות, צריך הוא להתייגע לקשר דעתו בחוץ. אבל בשבת נתוסף בכל אחד נשמה יתירה, והיינו שנולד בכנסת ישראל דבר חדש ממש, והוא – בחינת אהבה ורצון לה' שלמעלה מן השכל וההתבוננות. כי הנה יש רצון ויש רצון. פירוש, יש רצון שנולד מהשכל וההתבוננות, ונקרא רצון התחתון, לפי שרצון זה נולד מהשכל, אם כן הוא למטה מהחכמה ובינה. אבל יש רצון שלמעלה מהחכמה. וגילוי בחינה זו בנפש האדם הוא בחינת האהבה שאינה נולדת מההתבוננות השכל אלא היא אהבה פשוטה שלמעלה מן השכל שזהו בחינת יחידה שבנפש שלמעלה מהחכמה.

והדוגמא לזה הוא כאשר יחפץ האדם בחפץ ורצון לאיזה דבר הנוגע לעצם הנפש ממש וגורם לו לעשות דברים שלא על פי הדעת והשכל כלל, כי רצון זה הוא עמוק עמוק מהשכל כו', ועל דרך אמרם כך עלה במחשבה ואין טעם לרצון. ובחינת אהבה ורצון זה לה' מתגלה בנפש אדם ביום השבת דוקא. והיא בחינת אהבה רבה שהיא באה מלמעלה למטה בנפש האלקית בשבת (וזהו שמבואר בפע"ח דהיכל האהבה המאיר בק"ש דשבת הוא למעלה מעלה מבחינת היכל האהבה המאיר בק"ש דחול ע"ש).

והנה כשנמשך הרצון העליון להתלבש ברצון התחתון ביום השבת, אזי נמשך ממנו גם כן הארה בכל ששת ימי המעשה להיות נמצא בהאדם בחינת הארה מרצון העליון שלמעלה מהשכל. וזמן גילוי הארה זו היא בזמן התפלה דחול, כשמתעורר באהבה וחפץ לה' ית' שהוא בחינת הארה מקדושת שבת המאיר בימי החול כמ"ש בזה"ק יומא דא יתיב חילא לשאר יומי כו'. ולכן יכול להאיר בהן מבחינת רצון העליון הנ"ל.

וכמו שהביא בראשית חכמה שער הקדושה פרק ב מאמרי הזוהר המבארים איך שצריך להתקדש ולהמשיך עליו בכל יום מקדושת שבת. וזהו פ"י מ"ש קדושים תהיו כו' להמשיך עליו מבחינת שבת שהוא קדש בעצם. וזהו עניין חולין שנעשו על טהרת הקודש היינו כשבימי החול מאיר ג"כ מעין קדושת השבת כו'.

(ע"פ תורה אור פרשת ויקהל פז, ג – פח, א)

פרשת פרה ופרשת החודש – כנגד כוס ג' וד' חיבור עבודת הצדיקים ועבודת התשובה

בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה, בין שלישי לרביעי לא ישתה (פסחים קח, א. קיז, ב)

אין מפסיקין בין פרה להחודש, אמר רבי לוי סימניהון דאילין פרשתא, בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה, בין השלישי לרביעי לא ישתה (ירושלמי מגילה פ"ג ה"ה)

ויש לבאר את הקשר בין כוס שלישי ורביעי לפרשת פרה ופרשת החודש, דהנה החילוק בין החצי הראשון של סדר ההגדה של פסח (שבו שותים ב' כוסות הראשונים) והחצי השני (שבו שותים ב' כוסות האחרונים) הוא, שבחצי הראשון מדובר (בעיקר) על גאולת מצרים, ואילו החצי השני שייך (גם) לגאולה העתידה לבוא; לא מיבעי חלק ההגדה שאומרים על הכוס הרביעי, שמתחיל מ"שפוך חמתך על הגוים", ונמשך בפרקים האחרונים דהלל וכו', שהוא שייך בגלוי לגאולה העתידה (וכמבואר לקמן ק"ח, א), אלא גם הסעודה שמסיימים באכילת האפיקומן שהוא זכר לפסח או למצה הנאכלת עם הפסח שייכת לגאולה העתידה, ולכן נקראת "צפון", כמבואר בפירוש האלשיך להגדה (רמזים בסימנים): "ובזה יהי' שולחן עורך בעוה"ז ותנחיל טוב בעוה"ב, צפון כד"א מה רב טובך אשר צפנת ליראריך".

והנה אדמו"ר מהר"ש מבאר (סה"מ תרכ"ט ע' קד) את תוכן החילוק בין פרשת פרה ופרשת החודש בעבודת האדם, שהוא כעניין הפרש בין עבודת הצדיקים ועבודת התשובה, שהרי פרשת החודש, "ששם פרשת הפסח", היא מורה על עבודת הצדיקים, וכפי שהי' בפעם הראשונה, שבפסח מצרים הי' הגירות של עם ישראל, וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, והיינו כעין דרגת הצדיקים, שאין בהם רע; אמנם פרשת פרה, דחטאת קריא רחמנא, ומכפרת על העגל – היא עבודת התשובה.

ועל זה אמרו "אין מפסיקין בין פרה להחודש", שצ"ל החיבור בין שתי הפרשיות, להורות שגם צדיקים צריכים לעשות תשובה.

ותוכן ההבדל בין ב' אופני העבודה היא, שעבודת הצדיקים היא בהמשכת גילוי אלקות למעלה למטה על ידי קיום התורה והמצוות כדבעי למהוי. אמנם תוכנה של עבודת התשובה הוא זיכור המטה, בעליה ממקום החושך, ובפרט בתשובה מאהבה רבה שהופכת את הזדונויות לזכויות.

והנה בעבודת התשובה של צדיקים יש ב' אופנים:

אופן אחד הוא תשובה על הריחוק, דאע"פ שמדובר בצדיקים שאין בהם חטא ועון (ועד שאין בהם רע כלל), מכל מקום, כיון שהם נשמות בגופים, הרי הם "רחוקים" מה' בערך לקרבת נשמותיהם קודם ירידתן למטה, וכמבואר בתניא (פרק לה ופרק לו). וזהו עניין תשובת הצדיק, שהוא צמא לכך שנפשו תשוב למעמדה ומצבה הקודם, "לדבקה בו ית' ביחוד נפלא כמו שהיתה מיוחדת בו ית' בתכלית היחוד" קודם ירידתה למטה (כלשון אדה"ז באגרת התשובה פ"ח).

אמנם, עבודה זו, עם היותה "עבודת התשובה", מכל מקום ענינה אינו זיכור המטה כמו עבודת התשובה על חטאים, אלא עוד פרט בעבודת הצדיקים.

אבל יש אופן נוסף בתשובת הצדיקים, והוא מה שלעיתיד לבוא "משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא" (לקוטי תורה שמיני עצרת, צב, ב) בשם הזוהר).

והנה תשובה זו אינה על הריחוק, שהרי אז יתגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה, באופן שלא יהיה שום ריחוק מה' (גם בהיות האדם למטה נשמה בגוף) – אלא הכוונה היא שייגיעו למעלת התשובה הבאה באהבה גדולה לה' שלמעלה ממדידה והגבלה ("בכל מאדך"), שבזמן הזה עיקר השלימות דאהבה "בכל מאדך" הוא בבעל תשובה, כיון שצמאון נפשם לדבוק בה' בא אחרי שהיתה נפשם בתכלית הריחוק מאור פני ה', כמבואר בתניא (פ"ז); אבל לאחר ביאת המשיח, שעצמותו ומהותו ית' יהי' בהתגלות למטה, הנה גודל ועוצם הגילוי יפעול באדם עלי' בלתי מוגבלת, באופן שגם צדיקים יגיעו אז לשלימות דאהבה "בכל מאדך".

ותוכן עבודת התשובה באופן זה הוא זיכור ועליית המטה, אבל מכל מקום יעסקו הצדיקים גם בעבודת הצדיקים בהמשכת אלוקות מלמעלה.

וב' אופני עבודה אלו של הצדיקים לעתיד לבוא, מרומזים בב' הכוסות האחרונים, ולכן לא יפסיק ביניהם: כוס ג' שמברך עליו ברכת המזון רומז על הסעודה שהקב"ה עושה לצדיקים לעת"ל (כמבואר להלן קיט, ב), וזה שייך למעלת התשובה, עליית התחתון, כנ"ל.

וכוס ד' שגומר עליו את ההלל ומברך עליו ברכת השיר, שהם רק שירים ותשבחות, כולו רוחניות, רומז על מעלת עולם הבא שהוא עולם התחיה, שאין בו אכילה ושתיה, אלא צדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה. ומרמז על עבודת הצדיקים, המשכת וגילוי אור השכינה (בעולם שכולו קדושה).

(ע"פ לקוטי שיחות חל"ו ע' 206 ואילך)

דהירות מקמעות

מענה לרב שביקש את הדרכת הרבי
בענייני קמעות:

כמפורסם אין לי עסק בקמעות.
וידועות האזהרות בזה – ואת
כבוד תורתו הסליחה.

כמפורסם אין לי עסק בקמעות.
וידועות האזהרות בזה – ואת
כבוד תורתו הסליחה.

יפוצו מעיינותיך הוצה

ביקור בספריית 'מעיינותיך' / בנימין ליפקין

ישמיע כל תהילתו תהלים עם ביאורי חסידות

לדוד לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל, ישראל סבא. ר' שמואל בר נחמן אמר, כל ספר תהלים היה אומר, מה טעם ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, ישראל סבא.

על כך מופיעה בספר תמצית ביאורו של הרבי (ע"פ לקוטי שיחות ח"ג עמ' 791): לכאורה אינה מובנת שאלת המדרש: "ומה היה אומר" (מה עשה יעקב כלילות שלא שכב בבית לבן), הרי היה עסוק בשמירת צאן לבן! אלא: בשביל שמירת צאן לבן בוודאי לא היה יעקב מוסר נפשו שלא לשכב כל כ' שנה, כי אם בשביל בירור ניצוצות הקדושה שבבית לבן.

על כך שואל המדרש: "מה היה אומר" – באיזה כוח פעל יעקב את עבודת הביוריס, שלא זו בלבד שהעניינים התחתונים של לבן הארמי לא פעלו ירידה אצלו, אלא אדרבה, שהעלה אותם לקדושה? והמענה לזה: "ט"ו שיר המעלות שבספר תהלים... לולי ה' שהיה לנו גוי" – בכוחו של הקב"ה, כולל גם "שיר המעלות גו" מאין יבוא עזרי". שהרגיש שבכוחות עצמו אי אפשר לפעול מאומה, ורק "מאין" – שמורה על ביטולו לגמרי – "יבוא עזרי". "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ", שנמשך לו העזר של הקב"ה בעבודת הביוריס, שמגלה בהגותו שהקב"ה הוא בעל-הבית לא רק בענייני שמים אלא גם בענייני ארץ, בעניינים התחתונים של חרן ("חרון אף של מקום בעולם"), בעולמו של לבן הארמי.

וכזו היא פנינה אחת מבית קוצק, המופיעה במדור הפנינים בשולי העמוד, על הכתוב (תהלים א, ב): "כי אם בתורת ה' חפצו" – בשעה שיושב ללמוד יהגה בנותן התורה, וידע כי תורת ה' היא; ובתורתו יהגה יומם ולילה – אבל משעה שהתחיל ללמוד, ידע שהתורה שלו היא. כי אם

ימשיך בדבקותו בה' – לא ישים לבו למה שמוציא מפיו ולא יבינהו". וכה אמר רבנו ה'צמח צדק' זי"ע: "אילו ידעתם כוחם של פסוקי תהלים ופעולתם בשמי רום, הייתם אומרים אותם בכל עת. תדעו שמזמורי תהלים שוכרים כל המחיצות, ועולים בעילוי אחר עילוי בלי שום הפרעה, ומשתטחים לפני אדון העולמים, ופועלים פעולתם בחסד וברחמים".

אין ספק כי הספר הנוכחי, שאכן מבוקש בהתלהבות רבות על ידי מבקשי ותופסי תורת החסידות, מסייע גם לאנשים כערכנו לדעת את כוחם של פסוקי תהלים ולפעול באמצעות אמירתם ישועות נפלאות בחסד וברחמים. ■

פסוקי התהלים מבטאים את רגשותיו של כל יהודי כלפי הקב"ה, ומלמדים את מהות הקשר שלו אליו. הם מלמדים אותו כיצד עליו לשפוך את נפשו לפני ה' בעת צרה, וכיצד להודות לו בעת הישועה, כיצד להתפלל לפניו ולבקש ממנו, וכיצד להללו ולשבחו ולפארו.

מזמורי התהלים מהווים גם הדרכה לכל בר ישראל כיצד צריכה להיות הנהגתו בין אדם לחברו, כיצד עליו להשתדל ולטרוח עבור קיום המצוות, עד כמה צריכה להיות דבקותו בתורה הקדושה, ועד כמה עליו לצפות לישועת ה'.

תורת החסידות חושפת את מהות הפנימית של כל יהודי, את עומק הקשר שלו לדרגות טמירות ונעלמות ביותר של אלקות. בהתאם לכך היא גם מלמדת דעת לכל יהודי להגיע בעבודתו לקונו לפסגות גבוהות ועליונות, ולהטיב עם יהודי שני גם לפני משורת הדין. תורת החסידות מגלה טפחיים מאופני הנהגת הקב"ה את עולמו והשגחתו הייחודית על עמו ישראל בכלל, ועל כל יהודי בפרט בהתאם לשורש נשמתו ואופן עבודתו.

גדולי ומאורי החסידות השתמשו גם הם בדברי תורתם בפסוקי התהלים, וגילו בהם עומק פנימי, לפעמים בדרך הדרוש והרמוז, ופעמים רבות דווקא בדרך הפשט, המתיישב נכון רק על פי ההבנה הפנימית של הפסוק.

הספר שלפנינו, מכיל את כל ספר התהלים עם פירושי רש"י, מצודת דוד ומצודת ציון שעליהם נוספו פירושים וביאורים מהמבטאים את שיטתה וחיידושה של תורת החסידות בעבודת האדם לקונו. ביאורי החסידות מעניקים עומק ומשמעות מיוחדת לפסוקי התהלים, ומוסיפים חיות וחדווה בקריאתם.

הביאורים לוקטו מכל ספרי החסידות לענפיה, והם מוגשים בתמציתיות, מתוך ניסיון להביא את הדברים כלשונם, בהיצמדות נאמנת למקור וברוך שמאפשרת ללומד להבינם בקלות.

בשולי העמוד מוגשים 'פניני חסידות' – אמרות ורעיונות קצרים מאת מאורי החסידות, הקשורים לפרקי התהלים.

הנה דוגמה קטנה ובוהקת לביאור נפלא אודות הכתוב (תהלים קכד, א): "שיר המעלות לדוד, לולי ה' שהיה לנו, יאמר נא ישראל: תחילה מופיע הציטוט הנודע ממדרש רבה (ריש פרשת ויצא): "כל כ' שנה שעמד בביתו של לבן לא שכב, ומה היה אומר? ר' יהושע בן לוי אמר, ט"ו שיר המעלות שבספר תהלים. מאי טעמיה שיר המעלות